

Francis Neate

Rzadka i bezcenna wartość

Palestra 51/3-4(579-580), 192-193

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ADWOKATURA W EUROPIE

Francis Neate

Rzadka i bezcenna wartość¹

Prawnicy z całego świata wyrażają zaniepokojenie postępowaniem Tony'ego Blaira i zagrożeniem zasad państwa prawa, pisze Francis Neate.

Kiedy Tony Blair popiera długotrwały areszt bez sądu, czy też wykorzystywanie zeznań uzyskanych za pomocą tortur, to lekceważy wartości, o których wprowadzenie walczyliśmy przez wieki. Kiedy nakazuje naszym sędziom, aby nie sprzeciwiali się woli Parlamentu, ignoruje podstawowe zasady państwa prawa, szczególnie fundamentalną zasadę podziału władz. W konsekwencji zachęca liderów innych państw, którzy nawet nie udają, że podzielają nasze wartości, do dalszego nadużywania władzy. Zarówno historia, jak i przykłady wokół nas pokazują, jak kruche są państwa prawa. Musimy więc wszyscy połączyć siły, by je chronić.

Międzynarodowe Stowarzyszenie Prawników (International Bar Association) rozpoczyna ogólnosiwiatową kampanię promującą wartości państwa prawa. Jest ono wiodącą międzynarodową organizacją prawniczą. Członkami jej jest ponad 190 izb adwokackich i towarzystw prawniczych oraz ponad 20 tys. prawników indywidualnych, często posiadających wysoką pozycję międzynarodową.

Na niedawnej konferencji Rada stowarzyszenia przyjęła następującą rezolucję: „*International Bar Association* (dalej: IBA) (...) *głęboko ubolewa nad postępującą w świecie erozją zasad państwa prawa. IBA przyjmuje z zadowoleniem ostatnie wyroki sądów w niektórych krajach, które stale przypominają podstawowe zasady państwa prawa. Decyzje te odzwierciedlają fundamentalną rolę niezawisłego sądownictwa i prawników w utrzymywaniu w mocy tych zasad. IBA przyjmuje także z zadowoleniem i popiera wysiłki swoich członków – stowarzyszeń prawniczych – zwracających uwagę na te zasady oraz zabiegających o przestrzeganie ich.*

Niezależne, bezstronne sądownictwo, domniemanie niewinności, prawo do sprawiedliwego i publicznego procesu bez nadmiernego opóźnienia; racjonalne i proporcjonalne podejście do kary, silni i niezależni prawnicy; ścisła ochrona poufności

¹ Przedruk z „The Times” z 24 stycznia 2006 r. Tytuł oryginalny: *A rare and precious commodity.*

komunikowania pomiędzy prawnikiem a klientem; równość wszystkich wobec prawa to fundamentalne zasady państwa prawa. Wobec tego nie są do zaakceptowania: przypadkowe aresztowania; tajne procesy; niejasne aresztowanie bez procesu; okrutne czy też poniżające traktowanie lub karanie; zastraszanie albo korupcja w procesie wyborczym.

Państwo prawa jest fundamentem cywilizowanego społeczeństwa. Zakłada jasny, dostępny i równy dla wszystkich proces. Zapewnia poparcie dla zasad, które jednocześnie wyzwalają i chronią. IBA wzywa wszystkie państwa do respektowania tych fundamentalnych zasad. Prosi także swych członków o otwarte wypowiedzenie się w ich społeczeństwach o poparciu zasad państwa prawa”.

Jest to oficjalne oświadczenie w imieniu prawników z całego świata. Kierowane jest w krytycznym okresie, kiedy to Stany Zjednoczone i Wielka Brytania, postrzegane długo jako modele respektowania zasad państwa prawa, pozwalają na obniżenie ich standardów. Cóż mogę powiedzieć moim kolegom z Towarzystwa Prawnego Zimbabwe (*Zimbabwe Law Society*), gdy prezydent Mugabe mówi do nich: „Nadaję prawo, następnie egzekwuję je; stosuję więc zasady państwa prawa”?

Państwo prawa jest rzadką i bezcenną wartością. Jest to jak dotąd jedyna poznana metoda kontroli nad wypełnianiem przez władzę państwową jej zadań. Mamy ogromne szczęście, że żyjemy w naszym kraju. Znaczna część świata nie rządzi się zasadami państwa prawa, żyje w strachu, nieszczęściu i ubóstwie. Niedawne postępy demokracji w niektórych częściach świata stwarzają możliwość ustanowienia tam państwa prawa. Spójrzmy, z jakim zapałem kraje Europy Wschodniej dążą do przystąpienia do Unii Europejskiej, nie tylko ze względu na dobrobyt, ale także dla pokoju i wolności. Wartości te są zaś następstwem demokratycznego państwa prawa.

Przekład: Małgorzata Wańkiewicz